

Archeology as a Tool to Understanding Tanach

Is this enterprise appropriate? Can archeological evidence be applied to halachic decision making?

(see Rav Chaim Jachter, *Grey Matter*, Volume 3, pp. 249-269)

1-Tzitzit- How many strings? Beit Hillel- 3x2

Beit Shammai- 4x2

בבא בתרא עג ב

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזלינן במדברא, ואיתליי בהדן ההוא טייעא...

אמר לי: תא אחוי לך מתי מדבר. אזלי, חזיתיהו ודמו כמאן דמיבסמי

וגנו אפרקיד. והנה זקופא ברכיה דחד מיניהו, ועיל טייעא תותי ברכיה כי רכיב גמלא, וזקופא רומחיה ולא נגע ביה. פסקי חדא קרנא דתכלתא דחד מיניהו, ולא הנה מסתגי לן. אמר לי: דלמא שקלת מידי מיניהו? אהדריה, דגמירי דמאן דשקיל מידי מיניהו לא מסתגי ליה. אזלי אהדרתיה, והדר מסתגי לן. כי אתאי לקמיה דרבנן, אמרו לי: כל "אבא" – חמרא, וכל "בר בר חנה" – סיקסא! למאי הלכתא עבדת הכי? למידע אי כבית שמאי אי כבית הלל? איבעי לך למימני חוטינן ולמימני חוליות

Rav Schechter (Nefesh Harav, p. 53, n. 26, apparently in disagreement with the Rav)- this indicates that archaeological evidence can be applied to a halachic question

Rav Chaim Kaniefsky and Rav Shlomo Aviner disagree.

2-Tefillin: Rashi Vs Rabbenu Tam

סמ"ג עשין כב

וגם שלחו כתב מארץ ישראל שנפלה בימה שעל קבר יחזקאל ומצאו שם תפילין ישנים מאוד כסדר רמב"ם ורש"י ז"ל.

אורח חיים, ל"ד:א'

סדר הנחתן בבתיים לרש"י כו' ולר"ת הוא הסדר כו' כתבו סמ"ג והמרדכי ששלחו כתב מא"י שנפלה בימה שעל קבר יחזקאל ומצאו שם תפילין ישנים מאוד כסדר רש"י וכ"כ הרמב"ם והרשב"א כולם הסכימו וכן העלה ב"י בשם רוב הפוסקים ע"כ. ושמעתי משם מורי דאין לסתור סדר ר"ת ממה שמצאו תפילין בקבר יחזקאל כדברי רש"י שאדרבה לר"ת מצי למימר שפסולין היו כיון שכתבן באותן הסדר ולכך נקברו בקברו כדין ספרים פסולין שנקברין ונטמנין בקברו של צדיק

אולי המחלוקת כבר היה קיים מאז

3-Size of Shekel- for example for Pidyon HaBen:

From *Gray Matter*: "According to Rashi's opinion, the shekel is one-sixth lighter than the Rif believes it to be. Though the Ramban originally supported the opinion of the Rif, he writes that when he made aliyah, the local Samaritans showed him an ancient coin with 'shekel hashekalim' written on

one side and 'Yerushalayim hakedoshah' written on the other. Upon weighing this ancient shekel, he discovered that it accorded with Rashi's view, whereupon he concluded, 'And behold the words of Rabbeinu Shlomo (Rashi) are supported by a great support.'

(*Gray Matter*, cont.) Interestingly, the Shulchan Aruch (Y.D. 305:1) does not rule in accordance with Rashi despite the Ramban's discovery. This might be based on two criticisms of the Ramban's evaluation of his discovery. The Abarbanel (Shemot 30:13-14) notes that it is possible that the shekel lost some of its weight over time. In addition, the Tashbeitz (3:226) is disturbed that the Ramban relied on Samaritans to decipher the writing on the coin. Since we have profound ideological differences with the Samaritans, their testimony holds no halachic credibility. These two criticisms of the Ramban's approach foreshadow the two main concerns that some poskim express today regarding the reliability of ancient finds – the integrity of the discoveries and the credibility of archaeologists who are not observant Jews.

[Regarding the relevance of discovered manuscripts in halachic decision-making see R. Moshe Bleich, Tradition 27.2]

Examples:

1- Why did Rachel steal Lavan's Teraphim?

Rashi quotes Bereshit Rabbah:

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה עד
ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה, והיא לא נתכוונה אלא לשם שמים אמרה מה אנא מיזיל לי ונשבוק
הדין סבא בקלקוליה, לפיכך הוצרך הכתוב לומר ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה

Ha'amek D'var cites Pirkei D'Rabbi Elazar:

העמק דבר בראשית פרשת ויצא פרק לא .
לגזז את צאנו. והוא עת שמחה ומשתה לכל המשפחה כידוע בשמואל א' כ"ה ובכ"מ, על כן הלכו כל אנשי
בית לבן, מש"ה ותגנוב רחל וגו'. היה שעת הכושר לכך לעשות בביתו כך, והיא עשתה כדי שלא ינחש לבן
בהודעו ולא ידע מאומה מאופן הבריחה, וכ"ה בפרקי דר"א [פ' ל"ו]

בראשית פרשת ויצא פרק לא

(כה) וישג לבן את יעקב ויעקב תקע את אהלו בהר ולבן תקע את אחיו בהר הגלעד

(כו) ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנוב את לבבי ותנהג את בנותי כשבויות חרב

(כז) למה נחבאת לברח ותגנוב אתי ולא הגדת לי ואשליחך בשמחה ובשרים בתוך ובכנור

(כח) ולא נטשתני לנשק לבני ולבנותי עתה הסכלת עשו

(כט) יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד
רע

(ל) ועתה הלך הלכת פי נכסף נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלהי

(לא) ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן תגזל את בנותיך מעמי

(לב) עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחינו הכר לך מה עמדי וקח לך ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם

(לג) וַיבֹא לִבְנֵי בָאֱהָל יַעֲקֹב וּבָאֱהָל לֵאָה וּבָאֱהָל שְׁתֵּי הָאֲמָהוֹת וְלֹא מִצָּא וַיֵּצֵא מֵאֱהָל לֵאָה וַיבֹא בָאֱהָל רְחֵל

(לד) וְרַחֵל לָקְחָה אֶת הַתְּרָפִים וַתִּשְׂמַם בְּכַר הַגָּמֶל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמְשֹׁשׁ לִבְנֵי אֵת כָּל הָאֱהָל וְלֹא מִצָּא

(לה) וַתֹּאמֶר אֶל אָבִיהָ אֵל יִסְרָאֵל בְּעֵינַי אֲדֹנָי כִּי לֹא אוֹכַל לָקוּם מִפְּנֵיךָ כִּי דָרָךְ נָשִׁים לִי וַיִּחַפֵּשׂ וְלֹא מִצָּא אֶת הַתְּרָפִים

(לו) וַיִּסְרָאֵל לַיַּעֲקֹב וַיִּרְבַּ בְּלִבָּן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלִבָּן מִה פָּשְׁעִי מִה חֲטָאתִי כִּי דָלַקְתָּ אֶחָרִי

(לז) כִּי מִשְׁשַׁתְּ אֶת כָּל כְּלֵי מַה מִּצָּאתָ מִכָּל כְּלֵי בֵּיתְךָ שִׁים כֹּה נִגַּד אֲחִי וְאֶחָיִךְ וַיִּזְכִּיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ

(לח) זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי עֹמֵךְ רַחֲלִיךָ וְעִזִּיךָ לֹא שָׁפְלוּ וַאֲיִלִּי צֹאנְךָ לֹא אָכַלְתִּי

(לט) טְרַפָּה לֹא הִבַּאתִי אֵלֶיךָ אֲנֹכִי אֲחַטָּנָה מִיָּדִי תִּבְקַשְׁנָה גְּנֹבְתִי יוֹם וַגְּנֹבְתִי לַיְלָה

(מ) הֵייתִי בַיּוֹם אֲכַלְנִי חֲרֹב וְקָרַח בְּלֵילָה וַתִּדַּד שְׁנֵתִי מֵעֵינַי

(מא) זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנִתְיֶיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנְךָ וַתַּחֲלֹף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשָׂרֵת מָנִים

(מב) לֵוִי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם וַפְּחַד יְצַחֵק הָיָה לִי כִּי עָתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת עֵבֶר וְאֶת יִגְיַע כִּפִּי רָאָה אֱלֹהִים וַיִּזְכַּח אִמְשׁ

(מג) וַיַּעַן לִבָּן וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֵתִי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצֹּאֵן צֹאנִי וְכָל אֲשֶׁר אַתָּה רָאָה לִי הוּא וְלִבְנֵתִי מִה אֲעֲשֶׂה לְאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יִלְדוּ

(מד) וְעָתָה לָכֵה נִכְרַתְהָ בְּרִית אֲנִי וְאַתָּה וְהָיָה לְעֵד בֵּינִי וּבֵינְךָ

(מה) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימָה מִצְבָּה

(מו) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לְקַטּוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ גֹל וַיִּאֲכְלוּ שָׂם עַל הַגָּל

(מז) וַיִּקְרָא לוֹ לִבָּן יֶגֶר שֶׁהִדּוּתָא וַיַּעֲקֹב קָרָא לוֹ גֹלְעַד

(מח) וַיֹּאמֶר לִבָּן הַגָּל הַזֶּה עַד בֵּינִי וּבֵינְךָ הַיּוֹם עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ גֹלְעַד

(מט) וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אָמַר יַצֵּף יִקְוֶן בֵּינִי וּבֵינְךָ כִּי נִסְתֵּר אִישׁ מֵרַעְהוֹ

(נ) אִם תַּעֲנֶה אֶת בְּנֵתִי וְאִם תִּקַּח נָשִׁים עַל בְּנֵתִי אִין אִישׁ עִמּוֹנוּ רָאָה אֱלֹהִים עַד בֵּינִי וּבֵינְךָ

(נא) וַיֹּאמֶר לִבָּן לַיַּעֲקֹב הִנֵּה הַגָּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמִּצְבָּה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ

(נב) עַד הַגָּל הַזֶּה וְעַדָּה הַמִּצְבָּה אִם אֲנִי לֹא אֲעֹבֵר אֵלֶיךָ אֶת הַגָּל הַזֶּה וְאִם אַתָּה לֹא תַעֲבֹר אֵלַי אֶת הַגָּל הַזֶּה וְאֶת הַמִּצְבָּה הַזֹּאת לְרַעְהָ

(נג) אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי אָבִיהֶם וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יְצַחֵק

(נד) וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בְּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לְאָכַל לֶחֶם וַיִּאֲכְלוּ לֶחֶם וַיִּלְיִנוּ בְּהָר

בראשית פרשת ויצא פרק כט

(יג) וַיְהִי כַשְׁמַע לִבָּן אֶת שְׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אַחֲתוֹ וַיִּרְץ לְקָרְאָתוֹ וַיִּסְבֹּק לוֹ וַיִּנָּשֶׁק לוֹ וַיְבִיֵּאוּהוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיִּסְפֹּר לְלִבָּן אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

(יד) ויאמר לו לכן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חֲדָשׁ ימים:

(טו) ויאמר לכן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה משפחתך:

שמות פרשת משפטים פרק כא

(ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא להפשי חנם:

(ג) אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו:

(ד) אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניו והוא יצא בגפו:

The Adoption of Wullu

1. *dub-bi ma-ru-ti ša*. 2. ^m. *Na-aš-wa mār Ar-še-en-ni*. 3. ^m. *Wu-ul-lu mār Bu-hi-še-en-ni*. 4. *a-na ma-ru-ti i-te-bu-uš*. 5. *a-ti-i* ^m. *Na-aš-wa bal-tu(m)*. 6. *ù* ^m. *Wu-ul-lu 'epra ù lu-bu-uš-ta*. 7. *i-na-an-din e-nu-ma*. 8. ^m. *Na-aš-wa mītu ù* ^m. *Wu-ul-lu*. 9. *e-pi-ru-um-ma e-ip-pu-uš*. 10. *šum-ma mār-šu ša* ^m. *Na-aš-wa*. 11. *i-ba-aš-ši ù it-ti*. 12. ^m. *Wu-ul-lu mi-it-ha-ri-iš*. 13. *i-zu-uz-zu ù ilani*^{MEŠ} *ša* ^m. *Na-aš-wa*. 14. *mār-šu-ma ša* ^m. *Na-aš-wa i-lig-gi*. 15. *ù šum-ma mār-šu ša* ^m. *Na-aš-wa*. 16. *ia-nu. ù ilani*^{MEŠ} *ša* ^m. *Na-aš-wa*. 17. ^m. *Wu-ul-lu-ma i-lig-gi*. 18. *ù mār-at-zu(?)* ^{SAL} *Nu-hu-ia*. 19. *a-na aššatu-ti a-na* ^m. *Wu-ul-lu i-din*. 20. *ù šum-ma aššata^u ša-ni-ta*. 21. ^m. *Wu-ul-lu i-li-ig-gi*. 22. *ù i-na eqlati*^{MEŠ} *ù bitati*^{MEŠ}. 23. *ša* ^m. *Na-aš-wa ša-aš-šu-um-ma*. 24. *i-ip-pu-šu*. 25. *ma-an-nu ša ittabalkitu^{u(m)}*. 26. *I ma-na kaspī I ma-na hurāši u-ma-al-la*. 27. *mahar Pa-i-šarru mār Ha-ni-ku*. 28. *mahar Ta-mar-ta-e mār E-en-na-ai*. 29. *mahar Pu-bi-ia mār Ki-in-nu-uz-zi*. 30. *mahar Ak-ku-li-en-ni mār Ša-at-na-ab*. 31. *mahar Ut-pu-še mār It-hi-iš-ta*. 32. *mahar* ^d. *Sin-na-din-šumi dubšarrum*. 33. *mār Ta-ai*.

Seals and signatures of : — *Pa-i-šarru, Ak-ku-li-en-ni, Ta-mar-ta-e. Na-aš-wa, and the scribe.*

(1) Tablet of adoption, whereby (2) Našwa, son of Aršenni, (3. 4) has adopted Wullu, son of Buhišenni. (5) So long as Našwa is alive, (6. 7) Wullu will give him food and clothing, and when (8) Našwa is dead, Wullu will give him burial. (10—13) If there be a son of Našwa, he shall divide (the estate) equally with Wullu, and the gods of Našwa (14) the son of Našwa shall take. (15—17) But if there be no son of Našwa then Wullu shall take also the gods of Našwa. (18. 19) Also he has given his daughter Nuhuia to Wullu to wife; (20. 21) if Wullu shall take another wife (22—24) he shall vacate the lands and houses of Našwa. (25) Whoever infringes (the agreement) (26) shall pay in full one mina of silver and one of gold.

5 witnesses and scribe.

							
na	a	ša	šu	gal	ki	mu	ma
							
bi	an, dingir	kám	im	ú	ši	bad	ri
							
ir	ra	ud	dim	ni	aš	hal	mug
							
zu	su	šun	ka	ba	la	ád	gu, kú
							
bal	zadmin	búl	tar	iti	aššur	arad	ush

2- Yehudah and Tamar

בראשית פרשת וישב פרק לח

(טו) וַיִּרְאֶה יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוּנָה כִּי כֹסֶתָה פָּנֶיהָ
 (טז) וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הֲבֵה נָא אֲבֹא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי כֹלְתוֹ הוּא וַתֹּאמֶר מַה תִּתֵּן לִי כִּי תָבֹא
 אֵלַי:
 (יז) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדֵי עֲזִים מִן הַצֹּאן וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֲרֵבוֹן עַד שְׁלַחְךָ
 (יח) וַיֹּאמֶר מַה הָעֲרֵבוֹן אֲשֶׁר אֶתֵּן לָךְ וַתֹּאמֶר חֲתָמֶיךָ וּפְתִילְךָ וּמִטְּךָ אֲשֶׁר בְּיָדְךָ וַיִּתֵּן לָהּ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַתַּהַר
 לֹו:

רש"י בראשית פרשת וישב פרק לח

ח: חתמך ופתילך - עזקתך ושופיך, טבעת שאתה חותם בה, ושמתך שאתה מתכסה בה

גור אריה בראשית פרשת וישב פרק לח

(יח) שמלתך שאתה מתכסה בה. הקשה הרמב"ן על זה כי איך ילך יהודה ערום, ואין זה קשיא, דהיו לו בלאו הכי מלבושים, רק שהיה לו מלבוש זה לשם מצות ציצית, והיה לו כמו סרבל וכיוצא בו דפטור מציצית, וזה לא היה לו רק כדי שיקיים על ידו מצות ציצית, ולפיכך אמרה "ופתילך" ולא אמרה 'שמלתך', דהיה משמע כל שמלה שיש לו. ועוד הקשה הרמב"ן דאיך שייך שיהיה יהודה מבזה מצות ציצית ליתן לקדשה, כבר נתבאר למעלה דיחדה אותה לו, דלמה לו לומר "הבה נא" (פסוק טז), רק כי יחדה אותה לו, וביחוד לא הוי זנות, דאם לא כן אשה שהיתה זונה וכי לעולם לא תוכל להיות יוצא מן הזנות להיות מותר לאיש, אלא בודאי כשקבלה עליה להיות מיוחדת - מותר, ואין כאן איסור. ועוד - דכיון שאמר רז"ל בב"ר (פה, ח) 'בקש יהודה לעבור זמן לו הקב"ה מלאך הממונה על התאוה ואמר לו מכאן גואלים עומדים', והנה לא קשיא מה שהיה מבזה מצות ציצית ליתן לקדשה, כי מלאך הממונה על התאוה גרם זה

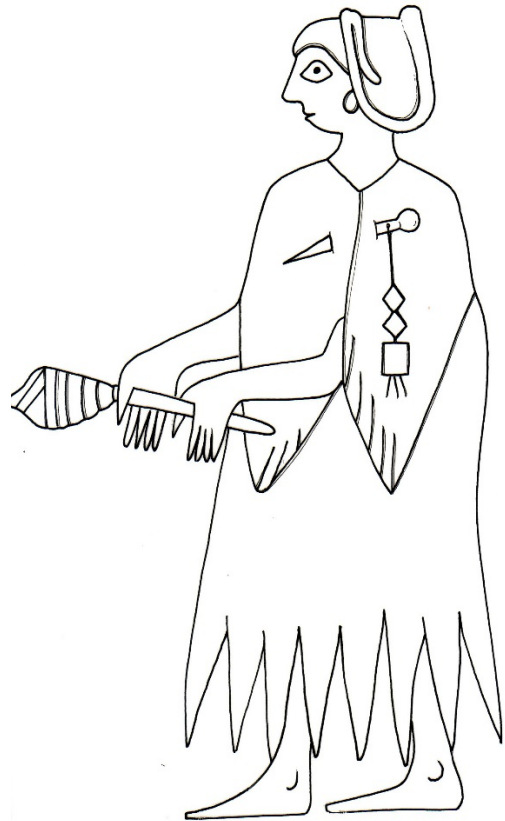
בראשית רבה (וילנא) פרשת וישב פרשה פה

ט [לח, יח] ויאמר מה הערבון אשר אתן וגו', אמר רבי חוניא נצנצה בה רוח"ק = רוח הקודש =, חותמך, זו מלכות, המד"א (שיר / השירים / ח ו) שימני כחותם על לבך, (ירמיה כב) כי אם יהיה יכניהו בן יהויקים מלך

יהודה חותם על יד ימיני, ופתילך, זו סנהדרין שהן מצויינין בפתיל, היך מה דאת אמר (שמות לט) פתיל תכלת, ומטרך, זה מלך המשיח, המד"א (ישעיה יא) ויצא חוטר מגזע ישי, (תהלים קי) מטה עוזך ישלח ה' מציון, ויתן לה וגו'

Courtesy of the Bible Lands Museum

3- What is a 'Pim'?

שמואל א פרק יג

(יט) וְחָרַשׁ לֹא יִמְצָא בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אָמַר אֶמְרוּ פְּלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעִבְרִים חֶרֶב אִו חֲנִית

(כ) וַיֵּרְדּוּ כָל יִשְׂרָאֵל הַפְּלִשְׁתִּים לְלַטּוֹשׁ אִישׁ אֶת מַחְרָשְׁתּוֹ וְאֶת אֶתוֹ וְאֶת קַרְדֵּמוֹ וְאֶת מַחְרָשְׁתּוֹ

(כא) וְהִיתָה הַפְּצִירָה פִּים לַמַּחְרָשֶׁת וְלֵאמֹתִים וְלִשְׁלֹשׁ קַלְשׁוֹן וְלְהַקְרָדְמִים וְלְהִצִּיב הַדְּרָבָן

רש"י שמואל א פרק יג

(כא) והיתה הפצירה פים למחרשות - והיתה להם לאותם שהיה להם טורח לרדת אל הפלשתים ללטוש

היתה הפציר' פים לימ"א בלע"ז שיש לה הפצר פיות כלומר פיות וחידודי' הרבה היתה להם לחדד

המחרשת והאתים

רד"ק שמואל א פרק יג

(כא) הפצירה פים - שתי מילות ופי' פצירה רבה מלשון ויפצר בו שהוא רבוי דברים ותחנונים ופירוש פים

פיות ר"ל רבת פיות כלומר שיש לה חדודים הרבה והוא הנקרא בלשון התרגום שופינא ובלע"ז לימ"א

ומחדדין בה כל כלי ברזל ואומר כי בפציר הפים היו מחדדים כליהם מי שלא היה לו פנאי לרדת בארץ

פלשתים ללטוש הכלי

מצודת ציון שמואל א פרק יג

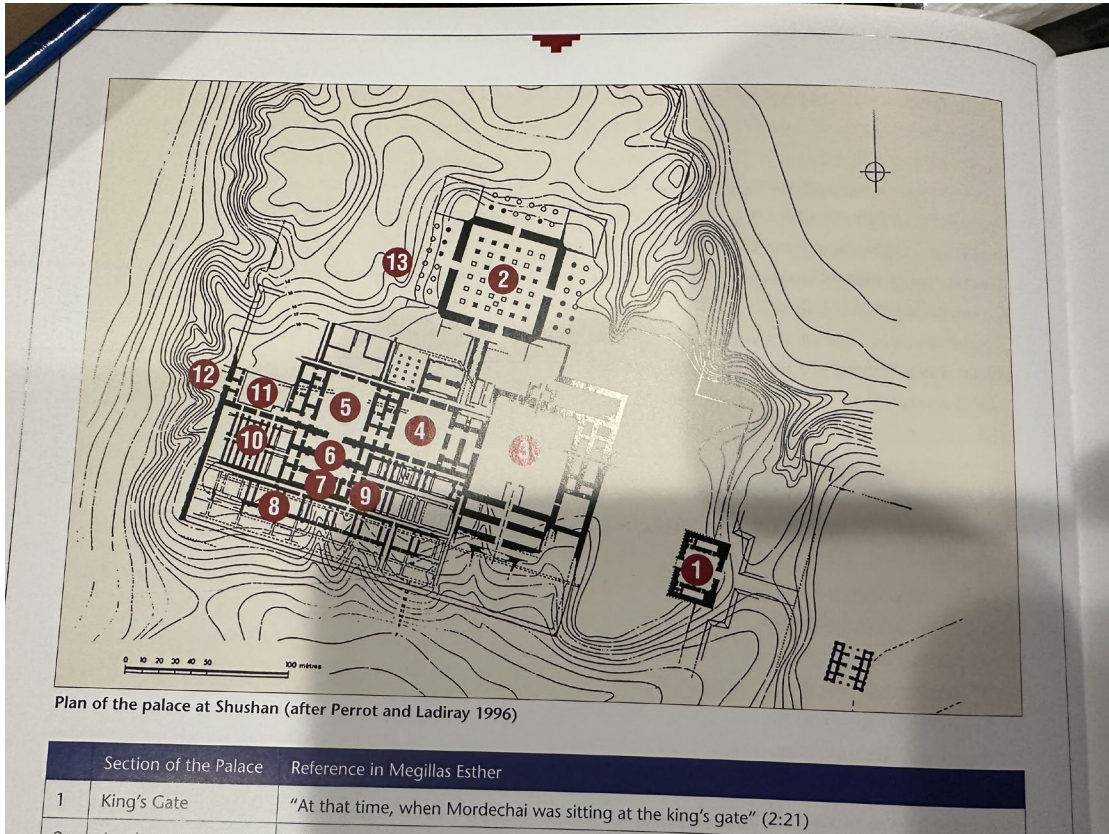
(כא) הפצירה - ענין רבוי כמו ויפצר במ (בראשית יט) שהוא מרבית דברי פתוי

פים - פיות ור"ל חריצים וחדודים

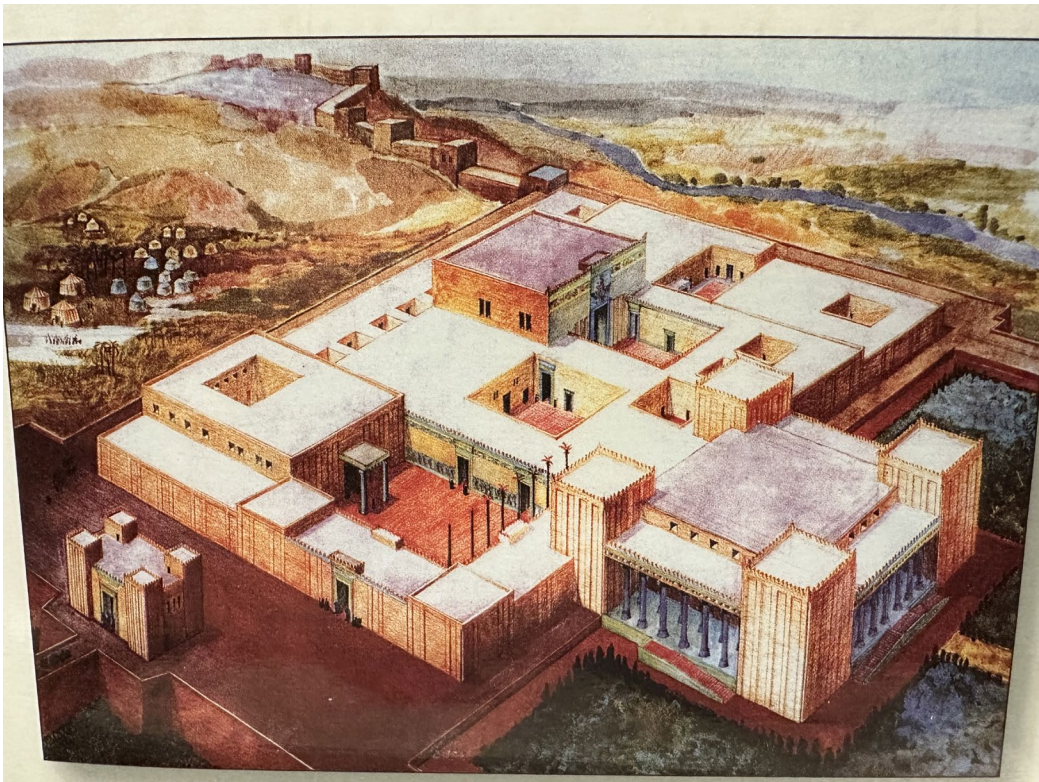

אשורי	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ/ך
עברי (דעץ)	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ/ך
אשורי	ל	מ/ם	נ/ן	ס	ע	פ/ף	צ/ץ	ק	ר	ש	ת
עברי (דעץ)	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת

4- Palace of Ahashvarosh

From "Purim and the Persian Empire", by Yehuda Landy

1. ב.כא-- בימים ההם ומרדכי יושב בשער-המלך קצר בגתו ותירש שני-סריסי המלך משמרי הסף ויבקשו לשלח יד במלך אחשוורוש:
2. א.ב.ד-- בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה: בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל-שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפגיו: בהראתו את-עשר כבוד מלכותו ואת-יקר תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת, יום:
3. ו.ד.-- ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר בית-המלך הציצונוחצר
4. חצר המרכזי
5. ד.יא-- כל-עבדי המלך ועם-מדינות המלך ידעים אשר כל-איש ואשה אשר יבוא אל-המלך אל-החצר - הפנימית אשר לא-יקרא
- 6-7. ה.א-- ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית-המלך הפנימית וכן בית המלך והמלך יושב על-כסא מלכותו בבית המלכות וכן פתח הבית:
8. ב.ג.-- ויפקד המלך פקידים בכל-מדינות מלכותו ויקבצו את-כל-נערה-בתולה טובת מראה אל-שושן הבירה אל-בית הנשים אל-יד הגא סריס המלך שמר הנשים ונתון תמרקהו:
9. ג.ט.-- אם-על-המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשקול על-ידי עשי המלאכה להביא אל-גנני המלך:
10. בית האוצר
- 11-12. ב.יא-- ובכל-יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית-הנשים לדעת את-שלום אסתר ומה-יעשה בה:
13. ז.ז.ח-- והמלך גם בהמתו ממשטה הין אל-גנת הביתו והמן עמד לבקש על-נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי-כלתה אליו הרעה מאת המלך:
- והמלך שב מגנת הביתו אל-ביתו משטה הין והמן נפל על-המטה אשר אסתר עליה ויאמר המלך ה גם לכבוש את-המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלך ופגי המן חפו:

5- The Woman at the Window

שופטים פרק ה

(כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע בשש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי מרובותיו

שמואל ב פרק ו

(טז) והיה ארון יקנוק בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני יקנוק ותבז לו בלבה

מלכים ב פרק ט:

(ל) ויבוא יהוא וזרעאלה ואיזבל שמעה ותשם בפוף עיניה ותיטב את ראשה ותשקף בעד החלון

Why is the woman at a window?

תהלים פרק מה
(יד) קל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה

משלי פרק ז
(ד) אמר לחכמה אחתי את ומדע לבינה תקרא
(ה) לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה
(ו) כי בחלון ביתי בעד אשנבי נשקפתי
(ז) וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר לב

6-

שמות פרשת בא פרק י

(א) ויאמר יקוק אל משה בא אל פרעה כי אני **הכבדתי** את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרב

שמות פרשת וארא פרק ז:

(ג) ואני **אקשה** את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים

Why the shift from אקשה to הכבדתי?

7- Words explained from Egyptian sources

שמות פרשת וארא פרק ח

(יג) וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיֵּט אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ בְּמִטְהוֹ וַיָּה אֶת עַפְרֵי הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכֶּנֶם בְּאָדָם וּבְבַהֲמָה כָּל עַפְרֵי הָאָרֶץ הִיָּה (יד) וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחֲרָטְמִים בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת הַכֶּנִּים וְלֹא יָלְלוּ וַתְּהִי הַכֶּנֶם בְּאָדָם: כְּנִים בְּכָל אָרֶץ מִצְרָיִם (טו) וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֵל פְּרַעֲה אֲצַבַּע אֱלֹקִים הוּא וַיִּחַזַּק לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר: וּבְבַהֲמָה דָּבָר יִקְוָה

רש"י שמות פרשת וארא פרק ח

טו) אצבע אלקים הוא - מכה זו אינה על ידי כשפים, מאת המקום היא

אצבע is the same as the Egyptian word צ-ב-ע, also meaning finger, and the phrase is similar to the Egyptian phrase צ-ב-ע נ-ט-ר 'finger of God'.

From The Language of the Pentateuch in its Relation to Egyptian, A.S. Yahuda

שמות פרשת בא - בשלח פרק יג

(יח) וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דְּרָךְ הַמִּדְבָּר יָם סוּף וַחֲמֹשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ מִצְרָיִם

רש"י שמות פרשת בא - בשלח פרק יג

וחמשים - אין חמושים אלא מזויינים. לפי שהסיבן במדבר גרם להם שעלו חמושים, שאלו הסיבן דרך יישוב לא היו מחמושים להם כל מה שצריכין, אלא כאדם שעובר ממקום למקום ובדעתו לקנות שם מה שיצטרך, אבל כשהוא פורש למדבר צריך לזמן לו כל הצורך, ומקרא זה לא נכתב כי אם לשבר את האוזן, שלא תתמה במלחמת עמלק ובמלחמות סיחון ועוג ומדין, מהיכן היו להם כלי זיין שהכום ישראל בחרב. וכן הוא אומר (יהושע א יד) ואתם תעברו חמושים. וכן תרגם אונקלוס מזרזין, כמו (בראשית יד יד) וירק את חניכיו זרזיו. דבר אחר חמושים אחד מחמשהח יצאו, וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפילה

Similar to the Egyptian word ש-מ-נ, a lance or harpoon.